

SANSKRIT PRACTICE SET-2

1. 'रुदते पुत्रे माता जगाम' इति वाक्ये कया विभक्त्या कारकविधानं भवति?

- (A) षष्ठी-सप्तमीभ्याम् (अनादरे) (B) तृतीया
(C) चतुर्थी (D) पञ्चमी

उत्तरम्: (A) षष्ठी-सप्तमीभ्याम् ('षष्ठी चानादरे' सूत्रेण अनादरातिशये षष्ठी सप्तमी वा)

2. मेघदूते अलकापुर्यां यक्षस्य गृहसमीपे कस्य वृक्षस्य विशेषवर्णनं दृश्यते?

- (A) मन्दारवृक्षस्य (B) वटवृक्षस्य
(C) कदम्बवृक्षस्य (D) आमवृक्षस्य

उत्तरम्: (A) मन्दारवृक्षस्य

3. 'शीङ्' (शेते) धातोः लट् लकारे प्रथमपुरुष-बहुवचने किं रूपं भवति?

- (A) शेते (B) शयाते
(C) शेरते (D) शयन्ति

उत्तरम्: (C) शेरते (शीङ् स्वप्ने - शेते, शयाते, शेरते)

4. 'हरे + ए' इत्यत्र सन्धौ किं रूपं निष्पद्यते?

- (A) हरये (B) हरए
(C) हरेय (D) हरीये

उत्तरम्: (A) हरये ('एचोऽयवायावः' इति अयादिसन्धिः)

5. तालिकां समीचीनतया मेलयत (विशिष्टपात्राणि - ग्रन्थाः) -

स्तम्भः 'क' (पात्रम्)	स्तम्भः 'ख' (सम्बद्धग्रन्थः)
(1) गौरसिंहः	(i) किरातार्जुनीयम्
(2) मातलः	(ii) शिवराजविजयम्
(3) वनेचरः	(iii) अभिज्ञानशाकुन्तलम्
(4) तमसा	(iv) उत्तररामचरितम्
(A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(i), (4)-(iv)	(B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iv), (4)-(iii)
(C) (1)-(iv), (2)-(i), (3)-(ii), (4)-(iii)	(D) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(i), (4)-(iv)

6. 'उपकृष्णम्' इति पदे कः समासः?

- (A) अव्ययीभावः (B) तत्पुरुषः
(C) द्वन्द्वः (D) कर्मधारयः

उत्तरम्: (A) अव्ययीभावः (कृष्णस्य समीपम्)

7. '96' (षण्णवतिः) इत्यस्याः सङ्ख्यायाः शुद्धं संस्कृतपदं किम्?

- (A) षण्णवतिः (B) षष्ठिनवतिः
(C) सप्तनवतिः (D) नवषट्

उत्तरम्: (A) षण्णवतिः

8. अभिज्ञानशाकुन्तले दुष्यन्तस्य पुरोहितस्य नाम किम् आसीत्?

- (A) सोमरातः (B) कण्वः
(C) गौतमः (D) शार्ङ्गरवः

उत्तरम्: (A) सोमरातः

9. किरातार्जुनीयस्य प्रथमे सर्गे वनेचरः कुत्र युधिष्ठिरम् आगत्य मिलति?

- (A) द्रवैतवने (B) दण्डकारण्ये
(C) नैमिषारण्ये (D) काम्यकवने

उत्तरम्: (A) द्रवैतवने

10. "कवयः कालिदासः श्रेष्ठः।" इति वाक्ये शुद्धिं कृत्वा किं रूपं स्यात्?

- (A) कविषु / कवीनां कालिदासः श्रेष्ठः (B) कविना कालिदासः श्रेष्ठः
(C) कवये कालिदासः श्रेष्ठः (D) कवेः कालिदासः श्रेष्ठः

उत्तरम्: (A) कविषु / कवीनां कालिदासः श्रेष्ठः ('यतश्च निर्धारणम्' सूत्रेण षष्ठी वा सप्तमी)

11. अभिज्ञानशाकुन्तले राजा दुष्यन्तः कस्मिन् आश्रमे शकुन्तलां प्रथमवारं पश्यति?

- (A) कण्वाश्रमे (B) मारीचाश्रमे
(C) वसिष्ठाश्रमे (D) अगस्त्याश्रमे

उत्तरम्: (A) कण्वाश्रमे (मालिनीनदीतीरे)

12. 'प्र + एजते' इत्यत्र सन्धौ किं रूपं भवति?

- (A) प्रेजते (B) प्रैजते
(C) प्राजते (D) प्रोजते

उत्तरम्: (A) प्रेजते ('एङि पररूपम्' सूत्रेण पररूपसन्धिः)

13. शिवराजविजये प्रयुक्तस्य 'यवन' शब्दस्य कः अर्थः?

- (A) मुस्लिम/म्लेच्छ आक्रान्ता (B) यदुवंशी
(C) ऋषिः (D) ब्राह्मणः

उत्तरम्: (A) मुस्लिम/म्लेच्छ आक्रान्ता

14. 'सेवाधर्मः परमगहनो योगिनामप्यगम्यः' इति सूक्तिः कुत्र लभ्यते?

- (A) नीतिशतके (B) हितोपदेशे
(C) पञ्चतन्त्रे (D) किरातार्जुनीये

उत्तरम्: (A) नीतिशतके

15. 'त्वं कुत्र गच्छसि?' इत्यस्य हिन्दीभाषायाम् अनुवादः कः?

- (A) तुम कहाँ जाते हो? (B) मैं कहाँ जाता हूँ?
(C) वह कहाँ जाता है? (D) वे सब कहाँ जाते हैं?

उत्तरम्: (A) तुम कहाँ जाते हो?

16. अभिज्ञानशाकुन्तले 'शकुन्तलायाः' जननी का आसीत्?

- (A) मेनका (B) उर्वशी
(C) रम्भा (D) गौतमी

उत्तरम्: (A) मेनका

17. उत्तररामचरितस्य तृतीयाङ्के सीतायाः अदृश्यावस्थायाः कारणं किं वर्तते?

- (A) भागीरथ्याः (गङ्गायाः) वरदानम् (B) अगस्त्यस्य मन्त्रः
(C) लोपामुद्रायाः शापः (D) रामस्य दृष्टिदोषः

उत्तरम्: (A) भागीरथ्याः (गङ्गायाः) वरदानम्

18. 'मतैक्यम्' इति पदे कः सन्धिः अस्ति?

- (A) वृद्धिसन्धिः (B) गुणसन्धिः
(C) दीर्घसन्धिः (D) यणसन्धिः

उत्तरम्: (A) वृद्धिसन्धिः (मत + ऐक्यम्)

19. मेघदूते यक्षेण मेघाय कति पदार्थानां सङ्घातः उक्तः (धूमज्योतिःसलिलमरुताम्)?

- (A) चतुर्णां पदार्थानाम् (B) पञ्चानाम्
(C) त्रयाणाम् (D) सप्तानाम्

उत्तरम्: (A) चतुर्णां पदार्थानाम् ('धूमज्योतिःसलिलमरुतां संनिपातः क्व मेघः')

20. 'अनुरूपम्' इति पदे कः समासः?

- (A) अव्ययीभावः (B) कर्मधारयः
(C) तत्पुरुषः (D) द्विगुः

उत्तरम्: (A) अव्ययीभावः (रूपस्य योग्यम्)

21. 'मातुः स्मरति' इति वाक्ये 'मातुः' पदे षष्ठीविभक्तेः विधायकं सूत्रं किम्?

- (A) अधीगर्थदयेशां कर्मणि (B) षष्ठी शेषे
(C) कर्तृकर्मणोः कृति (D) दूरान्तिकार्थः

उत्तरम्: (A) अधीगर्थदयेशां कर्मणि

22. माहेश्वरसूत्रेषु 'अच्' प्रत्याहारे कति स्वराः परिगणिताः सन्ति?

- (A) नव (९) (B) त्रयोदश (१३)
(C) सप्त (७) (D) पञ्च (५)

उत्तरम्: (A) नव (९) स्वराः

23. 'धेनु' (उकारान्त-स्त्रीलिङ्ग) शब्दस्य चतुर्थी एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) धेन्वै / धेनवे (B) धेनुना
(C) धेनोः (D) धेन्वा

उत्तरम्: (A) धेन्वै / धेनवे

24. संस्कृतव्याकरणशिक्षणे 'निगमनविधेः' प्रमुखं लक्षणं किम्?

- (A) नियमात् उदाहरणं प्रति गमनम् (B) उदाहरणात् नियमं प्रति गमनम्
(C) केवलं कथाकथनम् (D) क्रीडामाध्यमेन शिक्षणम्

उत्तरम्: (A) नियमात् उदाहरणं प्रति गमनम्

25. तालिकां समीचीनतया मेलयत (ग्रन्थाः - तेषां मुख्यरसाः) -

स्तम्भः 'क' (ग्रन्थः)	स्तम्भः 'ख' (प्रधानरसः)
(1) उत्तररामचरितम्	(i) शृङ्गाररसः (विप्रलम्भः)
(2) किरातार्जुनीयम्	(ii) वीररसः
(3) मेघदूतम्	(iii) करुणरसः
(4) अभिज्ञानशाकुन्तलम्	(iv) शृङ्गाररसः (संभोग-विप्रलम्भौ)

- (A) (1)-(iii), (2)-(ii), (3)-(i), (4)-(iv) (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv)
(C) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(iv), (4)-(i) (D) (1)-(iv), (2)-(i), (3)-(ii), (4)-(iii)

उत्तरम्: (A) (1)-(iii), (2)-(ii), (3)-(i), (4)-(iv)

26. 'अहो दुरन्ता बलवद्विरोधिता' इति सूक्तिः कस्य उक्तिः?

- (A) वनेचरस्य (B) युधिष्ठिरस्य
(C) दुर्योधनस्य (D) अर्जुनस्य

उत्तरम्: (A) वनेचरस्य (किरातार्जुनीये १/२३)

27. किरातार्जुनीयस्य प्रथमे सर्गे दुर्योधनस्य शासनव्यवस्थां ज्ञातुं कः प्रेषितः आसीत्?

- (A) वनेचरः (ब्रह्मचारिवेषधारी) (B) नकुलः
(C) सहदेवः (D) विदुरः

उत्तरम्: (A) वनेचरः (ब्रह्मचारिवेषधारी)

28. 'नै + अकः' इत्यनयोः सन्धौ किं पदं सिध्यति?

- (A) नायकः (B) नावकः
(C) नेयकः (D) नीयकः

उत्तरम्: (A) नायकः (एचोऽयवायावः इति ऐ स्थाने आय्)

29. 'धर्मार्थो' इति पदे कः समासः?

- (A) इतरेतरद्वन्द्वः (B) समाहारद्वन्द्वः
(C) एकशेषद्वन्द्वः (D) तत्पुरुषः

उत्तरम्: (A) इतरेतरद्वन्द्वः (धर्मश्च अर्थश्च)

30. नीतिशतकानुसारं विद्याविहीनः नरः कीदृशः भवति?

- (A) पशुसमानः (B) देवसमानः
(C) राक्षससमानः (D) ऋषिसमानः

उत्तरम्: (A) पशुसमानः ('विद्याविहीनः पशुः')

31. संस्कृतनाट्यशिक्षणे सर्वाधिकप्रभाविनी विधिः का मन्यते?

- (A) कक्षाभिनयविधिः / रङ्गमञ्चाभिनयविधिः (B) व्याख्याविधिः
(C) कण्ठस्थीकरणविधिः (D) पाठ्यपुस्तकविधिः

उत्तरम्: (A) कक्षाभिनयविधिः / रङ्गमञ्चाभिनयविधिः

32. 'अस्' धातोः लङ् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) आसीत् (B) आस्ताम्
(C) आसन् (D) भवति

उत्तरम्: (A) आसीत्

33. 'उपेन्द्रः' इति पदे कः सन्धिः वर्तते?

- (A) गुणसन्धिः (B) दीर्घसन्धिः
(C) वृद्धिसन्धिः (D) यणसन्धिः

उत्तरम्: (A) गुणसन्धिः (उप + इन्द्रः)

34. शुकनासोपदेशे कस्य राज्ञः मन्त्री शुकनासः आसीत्?

- (A) तारापीडस्य (B) चन्द्रापीडस्य
(C) शूद्रकस्य (D) दिलीपस्य

उत्तरम्: (A) तारापीडस्य (उज्जयिन्याः नृपतेः)

35. "सः कर्णेन बधिरः अस्ति।" अत्र 'कर्णेन' पदे तृतीयाविभक्तेः कारणं किम्?

- (A) अङ्गविकारः ('येनाङ्गविकारः') (B) करणकारकम्
(C) सहयोगः (D) हेतुः

उत्तरम्: (A) अङ्गविकारः ('येनाङ्गविकारः')

36. 'नी' (नयति) धातोः लृट् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने रूपं किम्?

- (A) नेष्यति (B) नयिष्यति
(C) नायिष्यति (D) निष्यति

उत्तरम्: (A) नेष्यति

37. 'चक्रपाणिः' इति पदस्य विग्रहः कः?

- (A) चक्रे पाणौ यस्य सः (विष्णुः) (B) चक्रं च पाणिः च
(C) चक्रस्य पाणिः (D) चक्रेण पाणिः

उत्तरम्: (A) चक्रे पाणौ यस्य सः (विष्णुः - बहुव्रीहिः)

38. 'वृक्षात् फलं पतति' इति वाक्ये 'पतति' क्रियायाः अपादानं किम्?

- (A) वृक्षः (B) फलम्
(C) भूमिः (D) शाखा

उत्तरम्: (A) वृक्षः (ध्रुवमवधिरूपः वृक्षः अपादानम्)

39. तालिकां समीचीनतया मेलयत (छन्दांसि - पादाक्षरसङ्ख्या) -

स्तम्भः 'क' (छन्दः)	स्तम्भः 'ख' (प्रत्येकपादे अक्षराणि)
(1) अनुष्टुप्	(i) १७ अक्षराणि
(2) इन्द्रवज्रा	(ii) ११ अक्षराणि
(3) वसन्ततिलका	(iii) ८ अक्षराणि
(4) मन्दाक्रान्ता	(iv) १४ अक्षराणि

- (A) (1)-(iii), (2)-(ii), (3)-(iv), (4)-(i) (B) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii)
(C) (1)-(iv), (2)-(ii), (3)-(i), (4)-(iii) (D) (1)-(i), (2)-(iii), (3)-(ii), (4)-(iv)

उत्तरम्: (A) (1)-(iii), (2)-(ii), (3)-(iv), (4)-(i)

40. 'दिव्' (दीव्यति) धातोः लट् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) दीव्यति (B) देवति
(C) दीव्यते (D) दिव्यति

उत्तरम्: (A) दीव्यति

41. पद्यशिक्षणे 'दण्डान्वयप्रणाल्याः' प्रमुखं वैशिष्ट्यं किम्?

- (A) प्रधानवाक्यं ज्ञात्वा व्याकरणप्रश्नोत्तरैः अन्वयकरणम् (B) केवलम् अनुवादकथनम्
(C) साहित्यिकरसास्वादः (D) छात्रैः सह गायनमात्रम्

उत्तरम्: (A) प्रधानवाक्यं ज्ञात्वा व्याकरणप्रश्नोत्तरैः अन्वयकरणम्

42. 'हरिहरौ' इति पदे कः समासः अस्ति?

- (A) इतरेतरद्वन्द्वः (B) समाहारद्वन्द्वः
(C) एकशेषद्वन्द्वः (D) तत्पुरुषः

उत्तरम्: (A) इतरेतरद्वन्द्वः (हरिश्च हरश्च)

43. नीतिशतके 'अर्थपद्धतौ' कस्य महत्त्वं प्रतिपादितम्?

- (A) धनस्य (अर्थस्य) (B) धर्मस्य
(C) कामस्य (D) मोक्षस्य

उत्तरम्: (A) धनस्य (अर्थस्य - 'सर्वे गुणाः काञ्चनमाश्रयन्ति')

44. 'अनिभिन्नो गभीरत्वात् अन्तर्गूढघनव्यथः' इति श्लोकांशः कस्य कृते प्रयुक्तः?

- (A) रामस्य कृते (B) लक्ष्मणस्य कृते
(C) जनकस्य कृते (D) दशरथस्य कृते

उत्तरम्: (A) रामस्य कृते (उत्तररामचरिते ३/१ मुरलायाः उक्तिः)

45. 'सप्तर्षयः' इति पदे कः समासः?

- (A) द्विगुः (B) कर्मधारयः
(C) तत्पुरुषः (D) द्वन्द्वः

उत्तरम्: (A) द्विगुः (सप्तानाम् ऋषीणां समाहारः / सञ्ज्ञायां द्विगुः)

46. 'युष्मद्' शब्दस्य पञ्चमी बहुवचने रूपं किम्?

- (A) युष्मत् (B) त्वत्
(C) युष्माकम् (D) युष्मासु

उत्तरम्: (A) युष्मत्

47. 'वारि' शब्दस्य सप्तमी एकवचने किं रूपं भवति?

- (A) वारिणि (B) वारीणि
(C) वारौ (D) वार्याम्

उत्तरम्: (A) वारिणि

48. शुकनासोपदेशानुसारं कः उपदेशं ग्रहीतुं सर्वथा योग्यः भवति?

- (A) अपगतमलो निर्मलः अन्तःकरणः (B) अहङ्कारी जनः
(C) वृद्धः तपस्वी (D) मूर्खः

उत्तरम्: (A) अपगतमलो निर्मलः अन्तःकरणः

49. अभिज्ञानशाकुन्तले शकुन्तलायाः शापप्रदाता ऋषिः कः आसीत्?

- (A) दुर्वासाः (B) विश्वामित्रः
(C) कण्वः (D) मारीचः

उत्तरम्: (A) दुर्वासाः

50. 'कृष्णसर्पः' इति पदस्य समासविग्रहः कः?

- (A) कृष्णः सर्पः (कृष्णश्चासौ सर्पः) (B) कृष्णस्य सर्पः
(C) कृष्णे सर्पः (D) कृष्णेन सर्पः

उत्तरम्: (A) कृष्णः सर्पः (कृष्णश्चासौ सर्पः - कर्मधारयः)

51. शुकनासोपदेशे 'अपरिणामोपशमो दारुणो लक्ष्मीमदः' इत्यनेन कस्य मदस्य दारुणता दर्शिता?

- (A) धनमदस्य (लक्ष्मीमदस्य) (B) यौवनमदस्य
(C) विद्यामदस्य (D) बलमदस्य

उत्तरम्: (A) धनमदस्य (लक्ष्मीमदस्य)

52. "बालकाय मोदकं रोचते।" अत्र 'बालकाय' पदे चतुर्थी केन सूत्रेण विहिता?

- (A) रुच्यर्थानां प्रीयमाणः (B) कर्मणा यमभिप्रैति स सम्प्रदानम्
(C) धारेरुत्तमर्णः (D) स्पृहेरीप्सितः

उत्तरम्: (A) रुच्यर्थानां प्रीयमाणः

53. संस्कृतभाषाशिक्षणे 'अनुलेखः' (Transcription) किमर्थं दीयते?

- (A) सुन्दरहस्तलेखाय वर्तन्यशुद्धिनिवारणाय च (B) द्रुतपठनाय
(C) कण्ठस्थीकरणाय (D) भाषणकौशलाय

उत्तरम्: (A) सुन्दरहस्तलेखाय वर्तन्यशुद्धिनिवारणाय च

54. 'वृक्षात् पतितः' इति विग्रहे कः तत्पुरुषः?

- (A) पञ्चमीतत्पुरुषः (B) तृतीयातत्पुरुषः
(C) द्वितीयातत्पुरुषः (D) सप्तमीतत्पुरुषः

उत्तरम्: (A) पञ्चमीतत्पुरुषः

55. तालिकां समीचीनतया मेलयत (विशिष्टोक्तयः - वक्ता) -

स्तम्भः 'क' (सूक्तिः/वाक्यम्)	स्तम्भः 'ख' (वक्ता)
(1) अर्थो हि कन्या परकीय एव	(i) शुक्नासः
(2) न हि प्रियं प्रवक्तुमिच्छन्ति मृषा हितैषिणः	(ii) कण्वः
(3) पुटपाकप्रतीकाशो रामस्य करुणो रसः	(iii) वनेचरः
(4) भवादृशा एव भवन्ति भाजनानि उपदेशानाम्	(iv) मुरला
(A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(iv), (4)-(i)	(B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv)
(C) (1)-(iv), (2)-(i), (3)-(ii), (4)-(iii)	(D) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(iii), (3)-(iv), (4)-(i)

56. 'जा' (जानाति) धातोः लट् लकारे प्रथमपुरुष-बहुवचने किं रूपं भवति?

- (A) जानन्ति (B) जास्यन्ति
(C) जानन्तिः (D) जानाति

उत्तरम्: (A) जानन्ति

57. 'पितृ' शब्दस्य द्वितीया बहुवचने किं रूपं सिध्यति?

- (A) पितृन् (B) पितृन्
(C) पितरान् (D) पितृः

उत्तरम्: (A) पितृन् (दीर्घ-कारयुक्तम्)

58. 'शिव + अर्च्यः' इत्यस्य शुद्धं सन्धिरूपं किम्?

- (A) शिवोऽर्च्यः (B) शिवर्च्यः
(C) शिवायर्च्यः (D) शिवार्त्यः

उत्तरम्: (A) शिवोऽर्च्यः ('अतो रोरप्लुतादप्लुते' तथा 'एङः पदान्तादति')

59. 'विद्वत् + जनः' इत्यनयोः सन्धौ किं रूपं भवति?

- (A) विद्वज्जनः (B) विद्वदजनः
(C) विद्वत्जनः (D) विद्वनजनः

उत्तरम्: (A) विद्वज्जनः (स्तोः श्चुना श्चुः इति श्चुत्वम्)

60. 'अदस्' शब्दस्य पुल्लिङ्गे प्रथमा बहुवचने किं रूपं भवति?

- (A) अमी (B) अम्
(C) अमूः (D) अदः

उत्तरम्: (A) अमी (असौ, अम्, अमी)

61. 'चोरभयम्' पदे समासान्तर्गतविग्रहवाक्यं किम्?

- (A) चोरात् भयम् (B) चोराय भयम्
(C) चोरेण भयम् (D) चोरस्य भयम्

उत्तरम्: (A) चोरात् भयम्

62. मेघदूते विशाला (उज्जयिनी) नगर्याः वर्णनं कस्मिन् भागे अस्ति?

- (A) पूर्वमेघे (B) उत्तरमेघे
(C) उभयोः (D) क्वचिदपि नास्ति

उत्तरम्: (A) पूर्वमेघे

63. हरबार्टीय-पञ्चपदी-पाठयोजनायाः तृतीयं सोपानं किम्?

- (A) तुलना (Comparison) (B) प्रस्तावना
(C) प्रस्तुतीकरणम् (D) सामान्यीकरणम्

उत्तरम्: (A) तुलना (१. प्रस्तावना, २. प्रस्तुतीकरणम्, ३. तुलना, ४. सामान्यीकरणम्, ५. प्रयोगः)

64. शिवराजविजये ब्रह्मचारिगुरुणा आश्रमस्य रक्षणाय कस्य सहायता याचिता?

- (A) गौरसिंहस्य / श्यामसिंहस्य (B) यवनस्य
(C) औरङ्गजेबस्य (D) अफजलखानस्य

उत्तरम्: (A) गौरसिंहस्य / श्यामसिंहस्य

65. नीतिशतके के पुरुषाः 'मध्यमाः' उक्ताः?

- (A) ये प्रारभ्य विघ्नविहता विरमन्ति (B) ये प्रारभन्त एव न
(C) ये विघ्नैः पुनः पुनरपि प्रतिहन्यमानाः प्रारब्धं न त्यजन्ति (D) ये सर्वं त्यजन्ति

उत्तरम्: (A) ये प्रारभ्य विघ्नविहता विरमन्ति

66. व्याकरणशिक्षणस्य प्राचीनतमा परम्परागता विधिः का?

- (A) पारायणविधिः / सूत्रविधिः (B) आगमनविधिः
(C) प्रत्यक्षविधिः (D) परियोजनाविधिः

उत्तरम्: (A) पारायणविधिः / सूत्रविधिः

67. 'अस्थात्' इति रूपं 'स्था' धातोः कस्मिन् लकारे निष्पद्यते?

- (A) लुङ् लकारे (B) लट् लकारे
(C) लोट् लकारे (D) लिट् लकारे

उत्तरम्: (A) लुङ् लकारे

68. 'पादाम्बुजम्' इति पदे कः समासः?

- (A) उपमितकर्मधारयः / रूपककर्मधारयः (B) द्विगुः
(C) अव्ययीभावः (D) तत्पुरुषः

उत्तरम्: (A) उपमितकर्मधारयः / रूपककर्मधारयः (पादौ अम्बुजे इव)

69. शिवराजविजयस्य नायकः कः अस्ति?

- (A) शिवाजीमहाराजः (B) गौरसिंहः
(C) शम्भुराजः (D) रामदासः

उत्तरम्: (A) शिवाजीमहाराजः

70. तालिकां समीचीनतया मेलयत (कवयः - तेषां उपाधयः) -

स्तम्भः 'क' (कविः)	स्तम्भः 'ख' (उपाधिः/प्रसिद्धिः)
(1) कालिदासः	(i) आतपत्रभारविः
(2) भारविः	(ii) उपमासम्राट्
(3) भवभूतिः	(iii) घटिकाशतकः
(4) अम्बिकादत्तव्यासः	(iv) शिखरिणीकविः / कारुणिकः

- (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii) (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv)
(C) (1)-(iii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(ii) (D) (1)-(iv), (2)-(iii), (3)-(ii), (4)-(i)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii)

71. " _____ छात्रौ गच्छतः।" रिक्तस्थाने उचितं पदं चिनुत।

- (A) तौ (B) ते
(C) तानि (D) सः

उत्तरम्: (A) तौ (पुल्लिङ्गे द्विवचने)

72. 'पञ्चवटी' पदस्य लौकिकविग्रहः कः?

- (A) पञ्चानां वटानां समाहारः (B) पञ्च वटाः
(C) पञ्च वटानि (D) पञ्चभिः वटैः

उत्तरम्: (A) पञ्चानां वटानां समाहारः

73. "सङ्गात् सञ्जायते कामः" अत्र 'सङ्गात्' पदे पञ्चमी केन सूत्रेण जाता?

- (A) जनिकर्तुः प्रकृतिः (B) भुवः प्रभवः
(C) भीत्रार्थानां भयहेतुः (D) आख्यातोपयोगे

उत्तरम्: (A) जनिकर्तुः प्रकृतिः

74. 'युष्मद्' शब्दस्य षष्ठी एकवचने रूपद्वयं किम्?

- (A) तव / ते (B) त्वया / ते
(C) तुभ्यम् / मे (D) त्वाम् / ते

उत्तरम्: (A) तव / ते

75. "परोपकाराय फलन्ति _____।" रिक्तस्थानं पूरयत।

- (A) वृक्षाः (B) नद्यः
(C) गावः (D) मेघाः

उत्तरम्: (A) वृक्षाः ('परोपकाराय फलन्ति वृक्षाः परोपकाराय वहन्ति नद्यः')

76. किरातार्जुनीयस्य प्रथमे सर्गे प्रयुक्तं मुख्यं छन्दः किम्?

- (A) वंशस्थम् (B) पुष्पिताग्रा
(C) मालिनी (D) अनुष्टुप्

उत्तरम्: (A) वंशस्थम् (१ तः ४४ श्लोकपर्यन्तं वंशस्थम्)

77. 'तद् + लयः' इत्यनयोः सन्धौ किं रूपं जायते?

- (A) तल्लयः (B) तद्लयः
(C) तन्लयः (D) तर्लयः

उत्तरम्: (A) तल्लयः ('तोलि' सूत्रेण परसवर्णः लत्वम्)

78. 'आत्मन्' शब्दस्य तृतीया एकवचने रूपं किम्?

- (A) आत्मना (B) आत्मने
(C) आत्मनः (D) आत्मनि

उत्तरम्: (A) आत्मना

79. 'किम्' शब्दस्य स्त्रीलिङ्गे प्रथमा बहुवचने किं रूपं भवति?

- (A) काः (B) के
(C) कानि (D) काम्

उत्तरम्: (A) काः (का, के, काः)

80. 'इष्' (इच्छति) धातोः लट् लकारे प्रथमपुरुष-एकवचने रूपं किम्?

- (A) इच्छति (B) एष्यति
(C) इच्छतः (D) एषति

उत्तरम्: (A) इच्छति

81. भाषाकौशलानां स्वाभाविकः मनोवैज्ञानिकः क्रमः कः?

- (A) श्रवणम् - भाषणम् - पठनम् - लेखनम् (LSRW) (B) पठनम् - लेखनम् - भाषणम् - श्रवणम्
(C) लेखनम् - पठनम् - श्रवणम् - भाषणम् (D) भाषणम् - श्रवणम् - लेखनम् - पठनम्

उत्तरम्: (A) श्रवणम् - भाषणम् - पठनम् - लेखनम् (LSRW)

82. 'पदलालित्याय' कः प्रसिद्धः महाकविः?

- (A) दण्डी (B) भारविः
(C) कालिदासः (D) माघः

उत्तरम्: (A) दण्डी ('दण्डिनः पदलालित्यम्')

83. "गन्तुम् इच्छति" अत्र 'गन्तुम्' पदे कः प्रत्ययः प्रयुक्तः?

- (A) तुमुन् (B) क्त्वा
(C) ल्यप् (D) तव्यत्

उत्तरम्: (A) तुमुन् (गम् + तुमुन्)

84. 'गाँव के दोनों ओर वृक्ष हैं।' इत्यस्य शुद्धः संस्कृतानुवादः कः?

- (A) ग्रामम् उभयतः वृक्षाः सन्ति। (B) ग्रामस्य उभयतः वृक्षाः सन्ति।
(C) ग्रामे उभयतः वृक्षाः सन्ति। (D) ग्रामात् उभयतः वृक्षाः सन्ति।

उत्तरम्: (A) ग्रामम् उभयतः वृक्षाः सन्ति। ('उभयतोगत्वादिषु द्वितीया')

85. शुकनासोपदेशे चन्द्रापीडस्य का उपाधिः / पदं दातुं संस्कारः क्रियमाणः आसीत्?

- (A) यौवराज्याभिषेकः (B) विवाहसंस्कारः
(C) उपनयनसंस्कारः (D) वानप्रस्थसंस्कारः

उत्तरम्: (A) यौवराज्याभिषेकः

86. तालिकां समीचीनतया मेलयत (काव्यानि - ग्रन्थप्रकाराः) -

स्तम्भः 'क' (कृतिः)	स्तम्भः 'ख' (काव्यविधा)
(1) मेघदूतम्	(i) नाटकम्
(2) अभिज्ञानशाकुन्तलम्	(ii) खण्डकाव्यम् / गीतिकाव्यम्
(3) शिवराजविजयम्	(iii) महाकाव्यम्

(4) किरातार्जुनीयम्

(iv) ऐतिहासिक-उपन्यासः/गद्यकाव्यम्

- (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii) (B) (1)-(i), (2)-(ii), (3)-(iii), (4)-(iv)
(C) (1)-(iv), (2)-(i), (3)-(ii), (4)-(iii) (D) (1)-(ii), (2)-(iv), (3)-(i), (4)-(iii)

उत्तरम्: (A) (1)-(ii), (2)-(i), (3)-(iv), (4)-(iii)

87. 'शान्तपद्धतिः' अथवा 'वैराग्यपद्धतिः' कस्य रचनायाः अंशः?

- (A) वैराग्यशतकस्य / नीतिशतकस्य (B) मेघदूतस्य
(C) किरातार्जुनीयस्य (D) कादम्बर्याः

उत्तरम्: (A) वैराग्यशतकस्य / नीतिशतकस्य

88. कादम्बर्याः पूर्वार्द्धभागस्य रचयिता कः?

- (A) बाणभट्टः (B) भूषणभट्टः (पुल्लिन्दभट्टः)
(C) मयूरभट्टः (D) भवभूतिः

उत्तरम्: (A) बाणभट्टः (उत्तरार्द्धस्य च तत्पुत्रः भूषणभट्टः)

89. 'अधिहरि' इति पदे कः समासः?

- (A) अव्ययीभावः (B) तत्पुरुषः
(C) द्विगुः (D) बहुव्रीहिः

उत्तरम्: (A) अव्ययीभावः (हरौ इति अधिहरि)

90. उत्तररामचरिते 'कुश-लवयोः' जन्मविषयकवार्ता काभ्यां ज्ञायते?

- (A) मुरला-तमसाभ्याम् (विष्कम्भके) (B) सीता-रामाभ्याम्
(C) वासन्ती-आत्रेयीभ्याम् (D) वाल्मीकि-लक्ष्मणाभ्याम्

उत्तरम्: (A) मुरला-तमसाभ्याम् (विष्कम्भके)